

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu JUDr. Martiny Frankovej, Ph.D.
na tému:

„PRÁVNÍ ASPEKTY ENVIRONMENTÁLNĚ UDRŽITELNÉ VÝSTAVBY – MOŽNOSTI A LIMITY STAVEBNÍHO PRÁVA“.

Uznesením komisie pre habilitačné konanie JUDr. Martiny Frankovej, Ph.D. na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe som bol vymenovaný za oponenta habilitačnej práce „Právni aspekty environmentálně udržitelné výstavby – možnosti a limity stavebního práva“. Po preštudovaní zaslanej habilitačnej práce som vypracoval nasledovný oponentský posudok.

Predložená habilitačná práca analyzuje veľmi aktuálnu problematiku riešenia spoločenských problémov v oblasti starostlivosti o životné prostredie a výkonu verejnej správy na úseku výstavby. Autorka predložila habilitačnú prácu v rozsahu 292 strán. Dielo rozčlenila do úvodu, 4 samostatných kapitol a záveru. Zvolenú štruktúru oceňujem, pretože pôsobí prehľadne a autorka rozpracovala primeraný počet samostatných kapitol a pristupovala k problematike systematicky. Práca má taktiež bohatý poznámkový aparát a zahŕňa relevantné pramene vedeckej práce habilitantky. Autorka zohľadnila verejný záujem na ochrane životného prostredia, prieniky a konflikty verejného záujmu a súkromných záujmov pri ochrane životného prostredia, vzťah stavebného práva a práva životného prostredia, hmotné stavebné právo a ochranu životného prostredia, a nakoniec aj procesné nástroje ochrany životného prostredia. V uvedenom kontexte tak možno v práci vnímať kompaktný a systematický prístup k analyzovanej problematike, ktorá je v súčasnosti predmetom spoločenských a právnych diskusií.

Základný cieľ výskumu a výskumné otázky naformulovala autorka v úvode habilitačnej práce (označenom ako kapitola č. 1).

Hlavným cieľom habilitačnej práce je analyzovať právnu úpravu výstavby obsiahnutú v stavebnom práve, jej limity a možnosti jej vývoja s ohľadom na princíp trvalo udržateľného rozvoja a pri zohľadnení klimatických zmien.

Uvedený cieľ pôsobí naozaj ambiciózne a oceňujem, že autorka prepája požiadavky na výstavbu s klimatickými zmenami najmä v podmienkach, v ktorých má výstavba zásadný vplyv na vytváranie skládok odpadov, vyčerpávanie prírodných zdrojov, znečistenie ovzdušia a vody a emisie hluku a vibrácií. Podiel stavebného priemyslu sa tak v globálnom meradle stáva zásadným z hľadiska klimatických zmien a aj preto vnímam pozitívne, že autorka zamerala svoju pozornosť na uvedený skúmaný problém.

Po formulovaní výskumného cieľa autorka naformulovala 4 výskumné otázky, v rámci ktorých sa zameriava na:

- 1. Analýzu ochrany životného prostredia v rámci výstavby a na právne nástroje a právne možnosti ochrany životného prostredia pri realizácii stavebných zámerov.*
- 2. Možnosti ochrany životného prostredia a klímy hmotným stavebným právom a prieniky princípov environmentálne udržateľnej výstavby do hmotného stavebného*

práva.

3. *Formulovanie návrhov de lege ferenda v oblasti ochrany životného prostredia a hmotného stavebného práva a možnosti zakotvenia zelenej výstavby v právnej úprave hmotného stavebného práva.*
4. *Analýzu vhodnosti a primeranosti nastavenia procesných nástrojov ochrany životného prostredia v stavebnom práve.*

Po uvedení spomenutých výskumných otázok autorka vyjadruje hypotézy, ktoré chce svojím výskumom overiť. Uvedené sa viažu predovšetkým k:

1. *Zakotveniu konceptu zelenej výstavby v stavebnom práve.*
2. *Zavedenie a precizovanie požiadaviek ochrany životného prostredia v stavebnom práve, pretože environmentálne právo ako celok nemusí dostatočne reflektovať špecifické požiadavky ochrany životného prostredia v rámci právnej úpravy výstavby.*
3. *Mieru nastavenia environmentálnych požiadaviek v stavebnom práve a jej dostatočnosť.*

V spomenutom kontexte tak možno konštatovať existenciu kvalitného cieľa výskumu, systematicky položené výskumné otázky a dôsledne definované hypotézy, ktoré v súhrne predstavujú predpoklady pre kvalitný výskum. Cieľ, výskumné otázky a hypotézy sú z môjho pohľadu postavené rozumne. Oceňujem najmä hypotézu č. 2, ktorá sa venuje predovšetkým zelenej výstavbe v stavebnom práve. Do úvodu autorka zahrnula taktiež analýzu základných pojmov skúmanej problematiky.

V rámci druhej kapitoly autorka postupne a systematicky analyzuje životné prostredie ako ústavnoprávnu hodnotu, verejný záujem na ochrane životného prostredia a životné prostredie ako záujem dotknutý výstavbou. So zvolenou metodológiou výskumu, nad ktorou sa autorka zamýšľa a chce systematickým spôsobom dosahovať cieľ habilitačnej práce, možno len súhlasiť. Oceňujem, že v kontexte výstavby autorka analyzuje najmä záujem na ochrane prírody a krajiny, a to najmä preto, že koncept krajinného plánovania v stredoeurópskom právnom priestore dlhodobo zaostáva za plánovaním územným, aj napriek tomu, že k prijatiu Európskeho dohovoru o krajine došlo už pred viac ako 20 rokmi. V uvedenom kontexte autorka analyzuje vedecké prístupy k vymedzeniu pojmu verejný záujem a taktiež komentuje a skúma judikatúru českých súdov.

Tretiu kapitolu autorka zahajuje vecnými dopadmi výstavby na životné prostredie. K uvedenej kapitole autorka pristúpila interdisciplinárne a zahrňa do výskumu politické dokumenty a poznatky prírodných vied. V tomto smere možno len vysloviť pochvalu, pretože problematika environmentálno-právneho výskumu by bez vecných poznatkov ostala takpovediac „slepá“. Autorka následne analyzuje pramene medzinárodného práva a európskeho práva v oblasti ochrany životného prostredia, predchádzania klimatickým zmenám a realizácie výstavby. Prínos uvedených statí možno nájsť najmä v časti 3.2.3., v ktorej autorke vypracovala zhrnutie záväzkov z oblasti medzinárodného práva pre ochranu životného prostredia a stavebné právo a premietla ich aj do požiadaviek na ochranu hodnoty životného prostredia v českom stavebnom práve. Uvedenú kapitolu autorka završuje časťou o strategických dokumentoch.

Štvrtá kapitola predloženej habilitačnej práce sa zameriava na úpravu ochrany životného prostredia v hmotnom stavebnom práve. V úvodnej časti kapitoly autorka analyzuje najmä doktrinálny prístup k pojmu zelená výstavba a dochádza k čiastkovému záveru, že odborná verejnosť stotožňuje pojmy *udržateľná výstavba* a *zelená výstavba* (s. 90). Za prínosné považujem najmä autorkine úvahy nad vplyvom postupne sa vyčleňujúceho klimatického práva na pojem zelená výstavba a skutočnosť, že uvedený termín nezahŕňa len prevádzku budov, ale aj ich konštrukciu a prípadne „dekonštrukciu“ v kontexte uhlíkovej neutrality. V následných častiach predložená práca skúma vplyvy certifikačných nástrojov a princípov, ktoré by mali prispieť k lepšej udržateľnosti výstavby v globálnom meradle. Jej výskumná vzorka zahŕňa krajiny ako Južná Kórea, Spojené štáty americké, Španielsko, Peru a Európsku úniu. Myslím, že uvedené krajiny zvolila autorka celkom vhodne, a to s ohľadom na ich politické zameranie, ekonomickú výkonnosť a zaradenie a rôzny pomer demokratických prvkov v ústavných systémoch, kde napr. Južnú Kóreu možno vnímať ako demokraciu a prvkami pravicovej diktatúry (veľmi prísne sankcie v oblasti ochrany životného prostredia – napr. pri nakladaní s odpadom). Pozitívne však optikou vlastných vedomostí hodnotím aj analýzu Španielskej právnej úpravy, a to aj preto, že uvedená krajina svoje najnovšie výskumy zamerala na recykláciu stavebného betónu (napr. konštrukcia cestného mosta zo zmesi betónu a betónového recyklátu na predmestí Valencie) a taktiež na nahrádzanie cementu v stavebných materiáloch biologicky rozložiteľným odpadom (napr. analýza primiešavania popola z cukrovej trstiny do stavebného betónu – spoločný výskum Polytechnickej univerzity vo Valencii v spolupráci so Štátnou univerzitou v Sao Paule v Brazílii). Oceňujem taktiež zahrnutie analýzy právnej úpravy a prístupov Spojených štátov amerických, ktoré zase vynikajú v recyklácii stavebnej ocele (až 97 % podiel recyklovanej ocele pri produkcii nového stavebného materiálu). V posledných častiach predmetnej kapitoly sa autorka venuje analýze právneho postavenia obcí v stavebnom práve, skúmaniu environmentálnych požiadaviek na výstavbu a návrhom *de lege ferenda* pri koncepte zelenej výstavby.

Poslednú kapitolu autorka venovala procesným nástrojom ochrany životného prostredia v stavebnom práve. Uvedenú časť považujem rovnako za prínosnú, pretože autorka sa v nej venuje podkladom rozhodnutia v stavebnom konaní (najmä stanoviskám a záväzným stanoviskám). Porovnáva predchádzajúcu a súčasnú právnu úpravu Stavebného zákona. Čo by som možno trochu autorke vytkol, je skutočnosť, že procesné nástroje a uvedenú kapitolu vníma prevažne optikou úkonov, ktoré realizujú dotknuté orgány. Na uvedenú skutočnosť poukazujem najmä z toho dôvodu, že Slovenská právna úprava výstavby prešla v poslednom období taktiež zmenami a oklieštila predovšetkým práva verejnosti v procesoch výstavby. Uvedenú pripomienku však nechcem prezentovať ako kritiku, ale skôr ako podnet k vyjadreniu a diskusii pri obhajobe habilitačnej práce.

V závere autorka rozpracovala odpovede na svoje výskumné otázky a hypotézy. Oceňujem najmä skutočnosť, že sa zamerala na vymedzenie pojmu a kritérií, ktoré definujú koncept zelenej výstavby. Autorka vníma uvedený problém komplexne a z predloženej práce cítiť aj jej praktické skúsenosti s uvedenou oblasťou právnych a spoločenských vzťahov.

Autorka pracovala s prameňmi medzinárodného práva, európskeho práva, ústavného práva, práva životného prostredia a správneho práva. Zohľadnila vzťah uvedených prameňov navzájom. Rovnako neopomenula význam poznatkov prírodných vied, vedy práva životného prostredia, správnej vedy a súdnej judikatúry a vykonala podrobný a rozsiahly výskum.

OTÁZKY K OBHAJOBE

V priebehu ústnej obhajoby navrhujem, aby sa autorka zamyslela nad nasledovnými otázkami a pripomienkami:

- 1. Vyjadrite sa prosím k vyššie prezentovanej pripomienke vo vzťahu procesným environmentálnym právam ako procesným zárukám ochrany životného prostredia v stavebnom práve. Je miera ich zakotvenia v českom právnom poriadku dostatočná?*
- 2. Aký máte názor na úroveň vyjadrenia požiadaviek recyklácie stavebných materiálov v českom právnom poriadku. Reaguje česká právna úprava na požiadavky cirkularity v stavebníctve a výstavbe (recyklácia ocele, betónu, skla a zahrnutie biologicky rozložiteľných materiálov do stavebných komponentov?)*

ZÁVER:

Na základe vyššie uvedeného možno dospieť k celkovému pozitívnemu hodnoteniu predloženej habilitačnej práce. Konštatujem, že posudzovaná práca splnila sledovaný cieľ. Z predloženej práce je zrejماً samostatnosť autorky, schopnosť vlastného logického myslenia, kritického prístupu a schopnosť samostatnej argumentácie.

Zdôrazňujem predovšetkým prehľadnosť prezentovania výskumu zo strany autorky. Oceňujem zaradenie čiastkových zhrnutí realizovaného výskumu do každej kapitoly práce, čo čitateľovi pomáha v lepšej orientácii pri štúdiu problematiky.

Predloženú habilitačnú prácu možno považovať za prínosnú pre ďalší rozvoj a odbornú diskusiu v oblasti vedy práva životného prostredia a vedy správneho práva.

Na základe uvedeného konštatujem, že habilitačná práca spĺňa požiadavky pre tento druh práce, odporúčam ju k obhajobe a po jej úspešnom obhájení navrhujem JUDr. Martine Frankovej, Ph.D. priznať titul

„docent (doc.)“

V Trnave, 12. 7. 2023

doc. JUDr. Michal Maslen, PhD.